

Fellesforbundet
Ungdom

RÅDGIVENDE DOKUMENT
2019–2020

Innhold:

Organisasjon	4
Rekruttering og organisering	4
Tillitsvalgte og medlemmers hverdag	5
Pensjon	6
Fagligpolitisk	7
Et seriøst arbeidsliv	9
Klima og miljø	11
Utdanning og yrkesstolthet	13
Boligpolitikk	15
Solidaritet	16
Helse, miljø og sikkerhet	17

Organisasjon

Fellesforbundet må være en organisasjon som er attraktiv for alle. Vi må sørge for at medlemsmassen og mangfoldet vårt gjenspeiles i alle deler av organisasjonen. Den beste måten å få aktive, engasjerte medlemmer og tillitsvalgte på er gjennom langsiktig arbeid. Organisasjonsgraden i Norge er på skremmende 49,7 prosent, og vi er helt avhengig av å snu denne trenden for å kunne forsvare våre tariffavtaler, ivareta medlemmenes interesser og ha en sterk posisjon i arbeidslivet. Det må også innføres fullt fradrag på fagforeningskontingenten for alle arbeidstakere.

Fellesforbundet har det siste året hatt et tett og godt samarbeid med Norsk Transportarbeiderforbund om en mulig sammenslåing, noe som nå er nærmere en realisering enn tidligere. Vi stiller oss positive til at NTF ønsker å bli en del av Fellesforbundet og venter spent på den endelige avgjørelsen i mai 2019. Det er små forskjeller mellom forbundene som har gjort dette mulig, likevel kan aldersgrensen for ungdom bli en utfordring som må løses. Vi i Fellesforbundet er stolte over at ungdomsarbeidet er godt integrert i organisasjonen og jobber aktivt for å motivere unge til å påta seg tillitsvalgsverv så tidlig som mulig, derfor mener Den sentrale ungdomskonferansen at det er viktig at dagens aldersgrense på 30 år opprettholdes.

Rekruttering og organisering

I en tid der Fellesforbundet har mistet flere medlemmer enn vi har organisert, har likevel ungdom sett viktigheten av det å organisere seg og vi har hele tiden hatt en økning i antall unge medlemmer. I 2018 var nesten 50 prosent av alle nye medlemmer under 30 år og vi hadde en økning på over 30 prosent på antall elev medlemmer. Forbundet har også klart å snu den synkende trenden på medlemstall og vi fikk for første gang på flere år en økning av antall medlemmer i forbundet.

Det er viktig at Fellesforbundet er til stede på de arenaene som rekrutterer ungdom til våre bransjer. Ved at forbundet er synlig og delaktig på videregående skole og yrkes- og utdanningsmesser vil vi enkelt kunne få ut informasjon og kunne rekruttere nye medlemmer. For å få formidlet alle aktivitetene er vi også nødt til å være aktive på sosiale medier.

Den sentrale ungdomskonferansen mener det er viktig at våre avdelinger i større grad frikjøper ungdomsledere. Ved frikjøp av ungdomsleder vil avdelingene også kunne få et tettere og bedre samarbeid med den regionale ungdomssekretæren. Dette vil også være med på å øke oppfølgingen av sommerpatrulje, lærlingpatrulje og skolebesøk.

Ordningen med regionale ungdomssekretærer har vist seg å være en positiv pådriver for økt samarbeid og aktivitet blant ungdom. Vi har sett at etter innføringen av ordningen har vi fått et mer systematisk arbeid i regionene rettet mot unge medlemmer. En utfordring med ungdomsarbeid er ofte utskiftninger og lite kontinuitet, vi som forbund må aktivt tilrettelegge for ungdomsaktivitet. Den sentrale ungdomskonferansen mener derfor det er ekstremt viktig at ordningen med regionale ungdomssekretærer blir videreført på landsmøte i 2019.

For Fellesforbundet er det viktig med en god kjønnsbalanse i arbeidslivet. Det skal være like selvfølgelig at kvinner kan jobbe i mannsdominerte yrker som at menn jobber i kvinnedominerte yrker. Derfor mener vi det er viktig å støtte oppunder nettverk som for eksempel Ingeborg-nettverket og Kvinner i teknikk og håndverk. Disse er allerede gode rollemodeller som jobber aktivt for å rekruttere flere kvinner til våre bransjer.

I 2018 ble det gjennomført et stort antall lærlingpatruljer i regi av de lokale ungdomsutvalgene i Fellesforbundet. Fra høsten 2019 vil vi for første gang kunne se LOs lærlingpatrulje over hele landet. Den sentrale ungdomskonferansen mener det er viktig at Fellesforbundet fortsetter den satsingen vi har på lærlinger. LOs lærlingpatrulje må ikke bli en hvilepute, vi skal ikke lene oss tilbake og la LO bestemme hvordan lærlingpatruljen skal gjennomføres, men vi skal være aktive i de møtene hvor lærlingpatruljen planlegges for å få frem våre synspunkter.

I 2019 er en av fellesforbundets prioriterte oppgaver en rekrutteringsoffensiv innenfor flere bransjer. I 2018 var en av fellesforbundets prioriterte oppgaver å besøke alle bedrifter med tariffavtale. Dette er to tiltak som for forbundet krever mye tid og ressurser. Vi ser også avdelinger som på eget initiativ har en rekrutteringsoffensiv innenfor sine bransjer. Derfor mener den sentrale ungdomskonferansen at det er viktig at avdelingene også passer på sine eksisterende medlemmer og at de tar personlig kontakt med medlemmer som ønsker å melde seg ut av forbundet.

Tillitsvalgte og medlemmers hverdag

Fellesforbundet er en organisasjon som har utrolig mange gode og dyktige tillitsvalgte og medlemmer. Vi har tillitsvalgte som virkelig brenner for det arbeidet de gjør og for de fleste av oss er dette en livsstil. Men vi hører også alt for ofte om tillitsvalgte som møter veggen i kampen mot arbeidsgivere og som blir utslitt av jobben med å være tillitsvalgt. Som en solidarisk organisasjon må vi støtte oppunder tillitsvalgte og sørge for at dette ikke skjer. Den sentrale ungdomskonferansen mener det er ekstremt viktig at avdelingene passer på sine tillitsvalgte og hjelper de i kampen mot arbeidsgivere. Det er viktig at vi som organisasjon tydelig hjelper våre tillitsvalgte når kampen er på sitt tyngste. Forbundet sentralt har i dag en ordning med psykolog, og noen avdelinger har allerede tatt initiativ og opprettet lokale ordninger. Vi oppfordrer alle avdelinger i forbundet til å innføre og informere sine tillitsvalgte om denne muligheten. Hvis vi får til dette vil vi også overfor våre medlemmer vise at vi har styrke og troverdighet som gode støttespillere.

Fellesforbundet har over flere år utviklet den faglig tillitsvalgt serien (FTV) for våre medlemmer og tillitsvalgte. Likevel er det mange av våre medlemmer som kvier seg og ikke har lyst til å melde seg på FTV-serien. Vi mener det er viktig at klubbene og avdelingene i mye større grad blir flinkere til å informere om kurset og hva det inneholder. Hvis man følger serien i riktig rekkefølge får man den kunnskapen som trengs for å være tillitsvalgt i klubb eller avdeling.

Den sentrale ungdomskonferansen mener det også er viktig at den faglig tillitsvalgt-serien videreutvikles. Tema psykisk helse har aldri vært så mye i fokus som i dag. Dette er et så viktig tema at det bør være en del av den faglige tillitsvalgt serien. Dette for å ruste våre tillitsvalgte for den påkjenningen som det er i vervet. Fellesforbundet får stadig flere medlemmer med utenlandsk bakgrunn, vi mener det derfor er viktig at FTV-serien også blir holdt på engelsk. Hadde Fellesforbundet kunne tilbudt disse et kurs på engelsk tror vi det også kunne blitt mere attraktivt for utenlandske å organisere seg. De vil da få vite mere om organisasjonen og være gode ambassadører for oss på arbeidsplassene. Fordelen med FTV-serien er at den er standardisert, og dette skal gjøre det enklere for medlemmer å ta kurset på tvers av ADKene. Et engelsk kurstilbud kan for eksempel rullere på de syv ADKene.

Fellesforbundet skal være stolte av sine medlemmer og tillitsvalgte. Vi har mange medlemmer som har stått på krava og krevd tariffavtale på sin arbeidsplass, disse arbeidsplassene må synliggjøres. Derfor mener vi at dagens tariffmerke må oppdateres. Mange av våre medlemmer har ikke hørt om dette, i tillegg beskriver merket dårlig hva en tariffavtale er og hva den inneholder. Vi må få et tariffmerke som tydelig viser at bedriften har tariffavtale og at det er organiserte medlemmer på arbeidsplassen. Vi må også jobbe for at Fellesforbundet videreutvikler dagens register over hoteller med tariffavtale til også å gjelde andre bransjer der vi har organiserte medlemmer med tariffavtale.

Vi bør bytte ut Fritidsulykkesforsikringen med HELP advokatforsikring i medlemskapet.

Pensjon

Pensjonskampen er en viktig kamp. Det er avgjørende at vi gjør ungdommen bevisst på at dette er en kamp også vi unge må bidra i. Pensjonssystemet må forenkles og formuleres på en lett forståelig måte. Det er vesentlig at vi jobber for at intensjonen i opprettelsen av folketrygden (pensjonskassen) blir oppfylt, hvor det menes at man skal ha $\frac{2}{3}$ -deler av grunnlønnen livet ut. Dette er og skal være bærebjelken i pensjonssystemet vårt. Ved levealdersjusteringer øker bare aldersgrensen for når unge kan gå av med pensjon, våre nye unge medlemmer risikerer å måtte jobbe i over 50 år før de kan gå av med pensjon. Vi må styrke folketrygdordningen slik at vår generasjon også kan gå av med pensjon som dagens generasjon gjør etter et langt arbeidsliv.

Den sentrale ungdomskonferansen mener at det er viktig at Fellesforbundet fortsetter å kjempe for obligatorisk tjenstepensjon (OTP) fra første krone, fra fylte 13 år og ved små stillingsbrøker, det er tross alt pensjonen vi skal leve av etter et langt arbeidsliv. I dag er det ingen kontroll av OTP-innbetalinger, derfor må det jobbes for at det blir satt ned et offentlig utvalg som skal ha ansvar for å kontrollere at bedrifter betaler OTP i henhold til utbetalt lønn. Vi må samtidig jobbe for at minstesatsen på 2% økes nasjonalt.

Den sentrale ungdomskonferansen mener det er utrolig svakt av den nye flertallsregjeringen å sende kravet om obligatorisk tjenstepensjon tilbake til lønnsforhandlingene. Under tariffoppgjøret i 2018 var arbeidsgiverforeningen krystallklare på at dette var en sak for stortinget og at det krevde et politisk vedtak. Pensjon fra første krone ville vært et forslag som utjevnet forskjellene i arbeidslivet og som er et helt nødvendig tiltak for de som trenger det mest.

Fagligpolitisk

Den norske modellen kjennetegnes med trepartssamarbeidet mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og staten. Den har gitt norsk næringsliv økt produktivitet og et unikt konkurransefortrinn. Det er et spleiselag om en omfattende velferdsstat med jevn inntektsfordeling og et høyt skattenivå som sikrer alle velferd, omsorg, helse og utdanning. Det er viktig at vi som forbund jobber for å begrense privatiseringen, og reverserer de tjenestene som allerede har blitt privatisert av dagens regjering. Vi må forhindre konkurranseutsetting og privatisering av norske ressurser og velferdstjenester.

Vi vil sikre at fellesskapets penger går til dem som trenger omsorg og oppfølging, og ikke for å øke inntekten til kommersielle aktører. Derfor sier den sentrale ungdomskonferansen nei til profitt på velferd! Helse og omsorg skal være omtanke, ikke butikk. Det må på sikt opprettes flere kommunale eldresenter og barnehager, og markedet for det private må reduseres. Overskuddet innen privat omsorg skal gå tilbake til brukerne, og til bedring av tilbudet, ikke i lommene på dem som driver det.

Med dagens kutt i velferdsordninger mener vi at ordningen med barnetrygd er en dårlig ordning som ikke skiller på dem som har høy inntekt og dem med lavere inntekt. For å redusere sosiale forskjeller må kostnadene på blant annet barnehage, SFO og fritidsaktiviteter for barn og unge reduseres, i stedet for å øke barnetrygden. Det hjelper lite å øke barnetrygden med noen få kroner når priser på barnehage, aktiviteter o.l. bare stiger. Det burde også ses på muligheten for å gi større skattelette til barnefamilier som tjener mindre. I flere kommuner i Norge tar Nav barnetrygden med i regnestykket når inntekten til barnefamilien beregnes, dette fører til avkorting i sosialhjelp. Når man regner inn barnetrygd som inntekt, gjør dette at barnefamilier som mottar sosialhjelp får mindre penger enn de burde, da viskes effekten av barnetrygden ut.

Vi mener at lovverket som omfatter kontantstøtte bør endres. Først og fremst må målet være å sikre økt deltakelse i barnehage. Foreldre som av ulike årsaker ikke kan ha barn i barnehage, burde fortsatt motta kontantstøtte i henhold til dagens regelverk. Derfor bør kontantstøtten kun gis i særskilte tilfeller, hovedregelen skal være at barn går i barnehage dersom det er mulig. Kontantstøtte skal ivareta barnas interesser, og ikke gis som en inntektskilde. For at barnefamilier med lav inntekt ikke skal se på det som nødvendig å beholde kontantstøtten må også maksprisen i barnehage reduseres. Det skal være en fordel å ha barn i barnehage, ikke en stor utgift som oppleves som vanskelig for barnefamilier å takle. Det skal også føles trygt for en familie å ha sitt barn i barnehagen. Derfor mener vi at bemanningen må økes, og det må være strengere rutiner og bedre oppfølging.

Det er viktig å tilrettelegge for at fedre og mødre kan knytte bånd til sine barn rett etter fødsel. Den sentrale ungdomskonferansen mener derfor at det må jobbes videre for at omsorgspermisjonen blir utvidet og styrket, både i lov og tariffavtaler.

Dagpengeordningen er ikke vanntett som den er i dag. Mulighetene for kompetanseheving i dagens system er svært begrenset. Ordningen må også være et sikkerhetsnett for de som tar utdanning ved siden av jobb. Det må derfor utarbeides et system der det er mulig å få kompetanseheving selv om man mottar dagpenger. Utrengningen av satsen er også ganske urettferdig for lærlinger som ikke får videre arbeid.

Fellesforbundet bør jobbe for at skoletannlegen blir gratis lenger enn fylte 18 år, i stedet for at det skal være en egenandelsordning. Vi burde også jobbe for at tannlegen, så godt det lar seg gjøre, blir en kommunal ordning og blir billigere for alle. Gratis tannlege for dem som omfattes av folketrygden er ikke den beste løsningen. Det er anslått at det vil koste rundt 3-4 milliarder kroner om vi skulle hatt gratis tannlege. Vi mener det er en bedre løsning om man øker alderen for å ha krav på

skoletannlege til f.eks. 30 år. Det vil også lønne seg for det norske folk om tannlegeordningen blir kommunal. Prisene blir da presset ned og priser som er satt av staten må følges.

I 2015 gjennomførte regjeringen et overtramp på arbeidstakers rettigheter ved å endre Arbeidsmiljøloven og tilgangen til midlertidige ansettelser på generelt grunnlag. Vi mener at det må jobbes for at arbeidskontraktene ved midlertidige ansettelser reduseres fra 1 år til en varighet på 6 måneder. For at arbeidstakere skal ha lettere tilgang på arbeidskontrakten sin og bedre oversikt, mener vi også at arbeidskontrakten må legges inn elektronisk på Altinn. Dette er uavhengig av den ansattes stillingsprosent og stillingstype. Da er det også enklere å overholde loven om at alle som er ansatt i Norge skal ha arbeidskontrakt.

Forsvarets operative evne er avhengig av økte økonomiske ressurser. Vi forventer at Norge når NATO sitt mål om 2% av BNP til Forsvaret innen 2024. Den sentrale ungdomskonferansen fastslår at nordområdene iht. regjering og stortingsvedtak fortsatt er Norges mest strategisk viktige satsingsområde. Denne satsingen skal legge til rette for langsiktig verdiskapning i hele området, samtidig som man sikrer nasjonale interesser og utvikling. Forsvarets rolle i nord er viktig. Det må være tilstrekkelig kapasitet til å stå imot en eventuell krisesituasjon. Derfor må det satses på faktisk tilstedeværelse i nordområdene, både land, luft og sjømilitære kapasiteter. Vi ser stadig en økende bortsetting av arbeid fra Forsvarets verksteder til sivile aktører i inn- og utland. Dette er en effekt av den nye langtidsplanen til den sittende regjering, som ønsker å privatisere vedlikeholdet av Forsvarets materiell. I tillegg blir det utarbeidet avtaler om bortsetting av vedlikeholdsoppdrag til sivil industri uten at de tillitsvalgte er med i prosessen. Dette er i strid med Hovedavtalen om medvirkning og kan ikke aksepteres. Over tid vil dette svekke Forsvaret innenfra og ut og Forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Det vil også redusere egen vedlikeholdskapasitet og vi vil få en dårligere beredskap og operativ evne. En privatisert vedlikeholdsløsning for Forsvaret blir dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget. I tillegg taper Forsvaret operativ kapasitet og kompetanse i egen organisasjon.

Fagbevegelsen og det fagligpolitiske samarbeidet er avgjørende i kampen for å sikre et godt samfunn med gode velferdsordninger og rettferdig inntektsfordeling. Den beste garantien for dette er å ha en sterk arbeiderbevegelse. I land der arbeiderbevegelsen svekkes ser vi at ulikhetene øker betydelig. Det er viktig at vi fortsetter å styrke et godt og bredt fagligpolitisk samarbeid med de partiene som deler våre interesser. Vi må stille krav til hverandre, og inkludere hverandre i de ulike prosessene og foraene. De politiske partiene trenger fagbevegelsen, og fagbevegelsen trenger partier som forstår fagforeninger. Derfor er det viktig at våre medlemmer og tillitsvalgte tar verv og engasjerer seg i politikken, slik at vi kan få en enda sterkere arbeiderbevegelse i Norge.

I 2019 er det kommune- og fylkestingsvalg i Norge. Det er viktig at medlemmer i Fellesforbundet begynner å forberede valgkamp så tidlig som mulig, og fremmer våre viktigste saker slik at vi får politiske partier vi kan samarbeide med lokalt. Det er viktig at partiene som sitter i kommunestyre og fylkesting er partier som lytter til, respekterer og inkluderer fagbevegelsen. Ved årets valg har Fellesforbundet mange medlemmer og tillitsvalgte som er kandidater til kommunestyrene og fylkestingene, og det bør jobbes for at disse synliggjøres lokalt. Alle våre medlemmer kan i stor grad være med på å påvirke valgresultatet, ved å benytte seg av stemmeretten og oppfordre andre på arbeidsplassen og i nærmiljøet til å gjøre det samme.

I 2017 ble det flertall i Stortinget for at kraftselskapene kan få bygge egne kabler, i tillegg til de Statnett nå bygger. Hvis vi lar dette fortsette kan de norske kraftprisene stige med 30% frem mot år 2030. Årsaken til dette er ikke at det blir dyrere å produsere strøm i Norge, men at vi skal importere

stadig mer fra utlandet med et høyt prisnivå. Den sentrale ungdomskonferansen mener at Fellesforbundet må jobbe for at den norske staten ikke privatiserer norsk vannkraft og strøm.

Vi må ha en bred debatt om EØS avtalens innhold og handlingsrom. Vi må samtidig stille oss svært kritisk til arbeidsgiverorganisasjoner som ikke respekterer behandlede saker i høyesterett. Vi har også store utfordringer med sosial dumping i mange bransjer, spesielt på fellesforbundets områder. Når arbeidstakere får dårligere lønns og arbeidsvilkår, og blir utsatt for fraværende sikkerhet på arbeidsplassen må vi ta dette på alvor. Den sentrale ungdomskonferansen mener om en ikke klarer å fylle handlingsrommet med politikk, er det på høy tid å si opp eller utrede alternativer til dagens EØS avtale. Vi må også sørge for at Arbeidstilsynet får mer ressurser til å besøke arbeidsplasser der det er mistanke om brudd på rettighetene i arbeidslivet.

Utbedre jernbane for godstransport langs kysten.

Et seriøst arbeidsliv

I dagens samfunn ser vi klarere tegn til økende forskjeller, men vi ser dessverre at dette også sprer seg i arbeidslivet. Det vokser frem en stadig større gruppe med underbetalte arbeidere og midlertidig ansatte, og arbeidernes rettigheter blir stadig mer svekket. Den norske modellen bygger på trygghet i og utenfor jobb. Faste ansettelser og gode lønns- og arbeidsvilkår bidrar til en sikker og stabil fremtid for arbeidstakeren. Det seriøse arbeidslivet er under press og useriøse aktører brer om seg, samtidig som det er liten politisk vilje til å ta problemet på alvor. Derfor er det viktig at vi fortsatt kjemper for at alle politiske partier fremmer det organiserte arbeidslivet og bekjemper useriøse aktører, samt utvikler tiltak mot sosial dumping i samarbeid med fagbevegelsen.

Et av de viktigste virkemidlene i kampen mot sosial dumping er allmenngjøringsordningen. Den sentrale ungdomskonferansen er mot en lovfestet minstelønn i Norge, da vi mener at dette blant annet vil hindre lønnsutviklingen i landet. Likevel trenger vi å allmenngjøre de bransjene som er utsatt for sosial dumping. Et ledd i å få allmenngjort flere bransjer er å lette på dokumentasjonskravet. Et annet viktig virkemiddel er kollektiv søksmålsrett, og vi krever at dette gjeninnføres.

Bemanningsbransjen har vært en trussel mot det seriøse arbeidslivet i mange år, og i 2018 vedtok Stortinget en regulering av bemanningsbransjen. Dette har ført til at ansatte i bemanningsbyråer har fått større rettigheter, og de lokale klubbenes kamp mot innleie har blitt styrket. Som et direkte svar til dette har Fellesforbundet valgt å kjøre kampanjen "flere faste jobber" i 2019. Vi mener at dette er et veldig godt tiltak, og at alle medlemmer og tillitsvalgte må sette dette høyt på dagsorden i sin klubb og avdeling. Hvis bemanningsbransjen og bedrifter ikke overholder de nye innleiebestemmelsene, mener Den sentrale ungdomskonferansen at bemanningsbransjen må stoppes og forbys.

Det har kommet frem at bemanningsbyråer ønsker å bli godkjent som lærebedrifter. Måten bemanningsbyråer opererer på er med midlertidige prosjektansettelser og lave stillingsprosent, uten garanti for arbeid. Dette er ikke hensiktsmessig for et læreløp. Hvis et bemanningsbyrå skulle bli godkjent som lærebedrift, vil dette svekke lærlingløpet til den enkelte, kunnskap og kompetanse står i fare, og det blir vanskeligere å sørge for gode lønns- og arbeidsvilkår for lærlingene.

Som et tiltak mot useriøse aktører og et useriøst arbeidsliv, har mange kommuner etablert modeller som Telemarkmodellen, Osloomodellen og lignende hvor det stilles krav til offentlige anbud. Dette er gode tiltak, men vi må jobbe for at dette innføres i alle kommuner i Norge. Kommune, fylke og stat må i større grad stille seriøsitetsskrav til alle aktører de samarbeider med. Vi mener det skal være et

krav om at 50 prosent eller mer av arbeidstakerne på en byggeplass har fagbrev, svennebrev eller tilsvarende, og at det skal være en høyere prosent lærlinger i kontrakter også på private anlegg.

Det norske arbeidslivet på Svalbard er i sterk endring. Tidligere var gruvedriften bærebjelken, men nå er overnattings- og serveringsvirksomhet den næringen som sysselsetter flest i Longyearbyen. Dette er en næring som rekrutterer mange utenlandske arbeidstakere, og som ellers i landet også er preget av svak organisering og lav tariffavtaledekning. Et godt tiltak mot sosial dumping har vært allmenngjøring av deler av Riksavtalen i 2018 og forskriften for renholdsbedrifter som ble innført i 2011, men disse er ikke gjort gjeldende på Svalbard. Den sentrale Ungdomskonferansen oppfordrer til at allmenngjøringsforskriftene gjøres gjeldende for deler av Svalbard, spesifikt Longyearbyen og Ny-Ålesund.

I mange bransjer som Fellesforbundet organiserer er det anstendige lønns- og arbeidsvilkår, men det finnes også mindre bransjer med store utfordringer. Under lærlingpatruljer i regi av Fellesforbundets lokale ungdomsutvalg, har det blitt avdekket tilstander vi ikke kan akseptere i det norske arbeidslivet. Den sentrale ungdomskonferansen mener at det må rettes et større fokus på disse bransjene, blant annet jordbruk og hestesentre, for å bli kvitt utnyttelsen av arbeidstakere og lærlinger.

Midlertidige ansettelser og arbeidstrening fra Nav blir ofte brukt som "gratis arbeidskraft". Arbeidstakere som har en utløpsdato på arbeidskontrakten, eller som blir utnyttet i Nav-systemet er det ofte enklere å si opp enn arbeidstakere med større vern i arbeidsmiljøloven. Arbeidstrening burde være en god mulighet til å sysselsette arbeidsløse, og til å gi dem nødvendig motivasjon og arbeidstrening. Allikevel ser vi at dette ikke alltid er tilfelle. Personer som er satt til arbeidstrening på Nav blir ofte satt til å gjøre arbeid som nødvendigvis ikke gir en god trening innen arbeidslivet, og de får sjeldent fast ansettelse i bedriften. Nav må også sette strengere krav til arbeidsplassene som blir brukt, og sørge for at sine klienter ikke blir utnyttet. Vi mener at Nav er på grensen til å drive en systematisk bemanningsbransje i offentlig regi! Det er for enkelt for arbeidsgivere å utnytte denne ordningen, og Den sentrale ungdomskonferansen mener at det må opparbeides strengere regler og et større vern for dem som er på arbeidstrening gjennom Nav.

I mange bransjer som Fellesforbundet organiserer, ser vi en betydelig økning av outsourcing av arbeidskraften. En bransje som er spesielt utsatt for dette er hotell- og restaurantbransjen, der andre bedrifter får arbeidsgiveransvaret for eksempel for renholderne. Dette fører til at arbeidsstokken blir splittet, og arbeiderne i denne avdelingen får helt andre lønns- og arbeidsvilkår enn de som er ansatt direkte av hotellet. Den sentrale ungdomskonferansen mener at dette er uholdbart, og at det må jobbes for å endre denne praksisen.

Den sentrale ungdomskonferansen krever at arbeidstilsynet får mer ressurser gjennom økt budsjett. Det er særdeles viktig at arbeidstilsynet har ressurser til å drive oppsøkende virksomhet slik at dagens lover og regler kan følges opp. Dersom en arbeidstaker varsler arbeidstilsynet om kritikkverdige forhold, skal dette følges opp snarest mulig, og det burde være strengere straffer for arbeidslivskriminalitet. For at arbeidstakere skal oppdage kritikkverdige forhold må de faktisk vite hva kritikkverdige forhold er. Derfor bør arbeidstilsynet arrangere kurs for å lære opp arbeidstakere innen akkurat dette temaet, og hvordan de kan varsle ved både små og store arbeidsulykker. Det skal ikke være tidkrevende å varsle om ulykker, og en arbeidstaker skal heller ikke måtte føle på konsekvenser en varsling kan gi.

Kabotasje er et økende problem. Midlertidig kabotasje defineres av samferdselsdepartementet som at en utenlandsk transportør som har utført en godstransport til Norge, skal kunne utføre opptil tre kabotasjeturer med det samme kjøretøy/motorvogn. Dette må skje innen syv dager etter godstransporten som førte transportøren inn i Norge. Kabotasje er i utgangspunktet ikke tillatt i

Norge, men transportører fra EØS-land kan utføre midlertidig kabotasje i Norge. De som kjører kabotaseturer går sjelden, eller aldri på norske lønns- og arbeidsvilkår under oppdragene. Kjøretøyet er også sjeldent i god nok stand til å takle utfordringene med vær og vind. Fellesforbundet organiserer mange lagerarbeidere som server disse transportørene, og må sammen med NTF være med å stoppe dette før det er for sent.

Klima og miljø

Norge er et land med store potensialer for både fossil- og fornybar energi. Det er derfor viktig at satsingen på klimavennlige arbeidsplasser i fremtiden prioriteres, slik at vi kan få på plass en klimapolitikk som bidrar til en effektiv utvikling av fremtidige grønne arbeidsplasser.

Oljeindustrien sikrer arbeid og velferd, og vår velferdsutvikling har vært et resultat av fornuftig utnyttelse av våre naturressurser kombinert med sosialt ansvarlig fordeling av resultatet. Den Norske olje- og gassnæringen er ikke bare den viktigste økonomiske bærebjelken i vår velferdsstat, den er også en av de tyngste næringene for ny kompetanse og teknologi i Norge. Vi må som samfunn forvalte denne posisjonen godt i tiårene som kommer. Kraftig fall i petroleumsproduksjonen vil føre til en reduksjon i sårbar høyteknologisk kompetanse som innen kort tid skal gi en stabil overføring til annen industri som vil være med på å skape fremtidens varige, lønnsomme og grønne arbeidsplasser.

Ressursutnyttelse og miljø må finne sin balanse gjennom kunnskapsbasert samspill mellom ulike interesser. Olje og gassindustrien er Norges viktigste næring og sysselsetter direkte og indirekte rett i underkant av 200 000 mennesker. Inntektene fra olje og gass står for om lag 30 prosent av statens inntekter. All olje- og gassaktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. Utvinning av olje og gass må være forenlig med fiskeri og havbruk, dersom dette ikke kan skje skal fiskeri og havbruk prioriteres. Hvis enkelte områder er så utsatte at en eventuell oljeutvinning med dagens teknologi og utstyr ikke lar seg forene med andre næringer eller av hensyn til miljøet, skal de ikke åpnes for petroleumsvirksomhet nå.

Mer enn 50 års god sameksistens mellom oljeindustri og fiskeri viser at det er fullt mulig å ivareta alle parter interesser. Den sentrale ungdomskonferansen krever grundige konsekvensutredninger av havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Det er avgjørende å få kunnskap om ressursgrunnlag og andre forhold for å vurdere hvordan vi best forvalter samfunnets ressurser fremover. Det er derfor viktig at Fellesforbundet og fagbevegelsen fortsatt er åpen for ny kunnskap innen alle områder.

Et større fokus og satsning på fornybar energi er utrolig viktig for videre kompetansebygging og utdanning på de store ubrukte ressursene innen vann-, vind-, og bølgekraft som Norge har. Staten bør satse mer på de områdene der det finnes fornybare energiresurser, og hvor Norge har et stort utviklingspotensiale til å sikre sysselsetting på grønne arbeidsplasser. De enkelte klubber og bedrifter burde også gå frem som gode eksempler for å finne bærekraftige og miljøvennlige løsninger for produksjon.

Norge har også et stort potensiale i de norske skogene, og i en tid hvor klimaendringene er en verdensutfordring er det viktig at Norge satser på teknologiutvikling og en større utnyttelse av den norske skogen. Vi har siden 2014 sett en betydelig nedgang i sysselsettingen i petroleumssektoren, og flertallet av de norske ungdomspartiene ønsker varig vern av enkelte havområder. Det er derfor viktig at Fellesforbundet jobber politisk for at det satses og legges til rette for nye og allerede eksisterende næringer.

Tømmerproduksjonen i Norge har over tid blitt satset mindre på, og vi har sett at store konkurransedyktige bedrifter enten er slått konkurs eller blitt flyttet ut av landet. I perioden fra 1925 til 2010 har volumet i den norske skogen tredoblet seg, og i løpet av de siste fem årene har hogsten kun vært halvparten av tilveksten. Etterspørselen på tømmer i Norge er økende, og sett med et klimaperspektiv er det svært negativt at det legges mer til rette for import av tømmer fra andre land og eksport av norsk tømmer. Det er derfor viktig for fremtiden at utvikling og utnyttelse av norsk tømmer forblir i Norge. Det massive treet har erstattet betong i nye boligblokker og næringsbygg. Tømmeret kan også brukes i områder utover byggemateriale som for eksempel biodrivstoff, emballasje, kjemi og tilsetningsstoffer, samt erstatte mange av dagens oljebaserte produkter. Den sentrale ungdomskonferansen mener at det er utrolig viktig at Norge tar vare på, og satser på tilrettelegging for skogsindustrien vi har i dag.

For å ta vare på miljøet må sjødeponi av gruveavfall i Norge stoppes. Sjødeponi er en billig og uforsvarlig måte å behandle gruveavfall på, og etter en sterk internasjonal motstand har de fleste land nå sluttet å dumpe gruveslam i havet. Forskjellen på de landene som fremdeles gjør dette og Norge, er i hovedsak dybden hvor sjødeponiet i havet skjer på. Alle land unntatt Norge driver med sjødeponi på over 800 meters dybde, mens i Norge skjer dette som oftest på 40-80 meter dyp. Det vil si på de mest aktive biologiske områdene langs kysten vår. Vi mener gruveindustrien må ta et miljøansvar og bruke massene hvor det er bruk for den, og overskuddsmassen må i mye større grad legges tilbake i gruvene.

Norge er et av de bedre landene når det kommer til CO₂-utslipp, det er fordi vi har det høyt på dagsorden. Norges utslipp av CO₂ kommer hovedsakelig fra forbrenning av oljeprodukter, gass og kull, og de største utslippskildene i Norge er transport, olje- og gassutvinning og industri. Det store CO₂-utslippet på verdensbasis har resultert i at temperaturen på jorden har økt med 1 grad fra 1880 til i dag. Fellesforbundet må jobbe for at det opprettes arbeidsplasser som satser på CO₂ lagring i Nordsjøen. CO₂ lagring gjøres ved hjelp av kjemiske prosesser før det fraktes i rør til egnede lagringsplasser i bergarter under bakken og på havbunnen.

Thorium er et radioaktivt grunnstoff som gir 120 ganger mer energi enn all olje og gass. I Norge er det kun ett selskap som har startet forskning på dette området, og man trodde at det var mer Thorium å utvinne i Norge enn det som viser seg å være realiteten. Skal dette erstatte energibehovet verden etterspør må det flere selskaper i Norge på banen for å drive en sikker og miljøvennlig forskning innen Thoriumreaktorer.

I Norge kaster vi årlig 355.000 tonn mat som kunne vært spist. Dette er fra matindustrien, dagligvarebutikkene og hos oss som forbrukere. Det er allerede inngått en avtale mellom regjeringen og de norske bransjene om at innen 2030 skal matsvinnet reduseres med 50 prosent, noe som er i henhold til FNs bærekraftsmål. Et av tiltakene som er gjort er å fjerne moms på mat som gis fra butikker og grossister til veldedighet. Problemet er at mange store selskaper kaster overskuddsmat i stedet for å gi det vekk. Fellesforbundet burde jobbe for at det innføres en lov hvor det blir pålagt å gi all overskuddsmat til veldedighet. Dette er bra for miljøet og er et fint lavterskeltilbud til befolkningen.

Utdanning og yrkesstolthet

Fagforeningene har formet mye av hvordan arbeidslivet og samfunnet er i dag. Vi mener det er viktig at dagens unge lærer om den norske modellen og fagbevegelsens historie på skolen i større grad enn det de gjør i dag. Flere må få en bedre forståelse om hvilken rolle fagbevegelsen har hatt i utviklingen av velferdsstaten, på lik linje med annen historie som har formet samfunnet. For at dagens unge skal forstå hvordan et trygt arbeidsliv skal være, er det viktig å vite hvordan arbeidslivet var før.

Fellesforbundet må jobbe for at det skal bli laget en god Norsk spillefilm om Menstadslaget og hendelsesforløpet som ledet til at Hovedavtalen ble laget. For at folk skal få en forståelse av arbeidskamp må vi se hvordan det var på sitt verste, og da med spesielt fokus på hvor nært Norge var en borgerkrig, streik og lockout, og sentrale roller som Einar Gerhardsen, Bjarne Eriksen og Vidkun Quisling. Det er viktig at fagbevegelsen får ut sine historier, og film og kino er kanskje den beste måten å formidle disse historiene på.

I dag er det mange ungdommer som kan bli gode ressurser i arbeidslivet, men som dropper ut av skolegangen. Det er mange tiltak vi mener kan hjelpe for å få endret denne trenden, for eksempel et varmt, næringsrikt måltid i matpausen for å løfte humøret. Det trengs også mer praktisk arbeid i løpet av skoletiden for å koble av fra det teoretiske skolearbeidet, og hospitering for å kunne utforske andre utdanningsløp. Konsekvensene av å ramle ut av et skoleløp er i dag skyhøye. Det er vanskelig å komme inn i arbeidslivet uten å ha et ferdigstilt utdanningsløp. Den følelsen av å ikke være en del av fellesskapet og å ha muligheten til å dra sin del av lasset gjør noe med deg som person. Det har stor betydning for din personlige økonomi, selvfølelse og psykiske helse. Den sentrale ungdomskonferansen vil at det skal settes mer fokus på å få redusert frafallet på skolene.

Psykisk helse har blitt mindre tabu og kommet mer frem i lyset de siste årene. Fortsatt ser vi at det er mange unge som sliter innenfor psykisk helse og derfor må Fellesforbundet jobbe aktivt for å opplyse flere om at dette er et problem blant unge og jobbe forebyggende for at ungdom skal unngå psykiske plager. Vi må jobbe for at helsesykepleiertilbudet på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres.

I 2018 søkte i overkant av 90 000 ungdommer på yrkesfaglig utdanning, men det er fremdeles ikke nok til å dekke det enorme behovet vi vil ha i fremtiden. Vi mener rådgivertjenesten i skolen i dag er for svak i forhold til informasjon om alle yrkesmulighetene en elev har før man velger sitt videregående løp. Vi vil at det skal gjøres tiltak for å få informert om yrkesfag i en større grad enn det er gjort i dag. Et samarbeid mellom skolerådgivere og fagarbeidere vil gi interesserte elever en større forståelse for mulighetene de har. Vi har forståelse for at rådgiverne ikke har tilstrekkelig kunnskap om alle yrkesveiene. Derfor mener vi det er bedre å få til et samarbeid, slik at lokale fagarbeidere kan komme på besøk for å snakke om yrkesfaglig utdanning og mulighetene innenfor det, blant annet Y-veien.

Likevel er det ikke nok å få fagfolk inn på ungdomsskolen. Vi må bli flinkere til å ta med fagfolk på alle mulige synlige arrangementer for potensielle arbeidstakere, som for eksempel utdanningsmesser. Vi må følge høyskolene og universitetene sitt gode eksempel med promotering på slike arenaer. Det er viktig å vise frem stolte fagarbeidere som kan fremsnakke yrkesveien sin. I dagens samfunn blir akademisk utdanning karakterisert som høyere utdanning, yrkesfaglig utdanning kategoriseres som en lavere utdanning som ikke er like mye verdt. Dette er en ukultur som vi vil ha bort, og vi må jobbe aktivt for å endre denne tankegangen. Ved å gjøre dette mener vi frafallet i yrkesfag vil synke og interessen for å bli lærling og fagarbeider vil øke.

Det er satt av for lite tid til at elever kan jobbe med og lære seg yrket de utdanner seg til. Vi hører ofte om videregående skoler med verksteder som inneholder en gammel og utdatert maskinpark. Det er utfordrende både for lærere og elever å skulle forholde seg til utstyr som ikke samsvarer med det elevene møter i arbeidslivet. Den sentrale ungdomskonferansen mener at maskinparkene må moderniseres slik at elevene kan forholde seg til samme utstyr de vil møte som lærlinger. En elev burde være mest mulig forberedt når de starter læretiden.

Ha mer yrkesutdanning på barne- og ungdomsskoler om f.eks sløyd, keramikk og fakta undervisning om forskjellige yrker.

Lærlinger er bedriftenes beste og største rekrutteringskanal og må satses mer på. Våre tillitsvalgte må oppfordre deres bedrifter til å ta mer ansvar når det kommer til inntak av lærlinger. Når lærlingene kommer fra yrkesskolen har de som regel vært på utplassering i løpet av videregående, noe som gjør dem så godt som nye i arbeidslivet. Vi vil ha et standardisert kurs for alle faglige ledere og instruktører innen samme yrkesgruppe. Kurset må være obligatorisk for å få godkjenning som lærebedrift og må fornyes hvert fjerde år. Da vil alle lærlinger bli tatt imot av personer med den kunnskapen som er nødvendig.

I dag finnes det mange opplæringskontor som har et godt samarbeid med fagforeningene rundt om i landet. Dette skal være standarden i hele landet, det er til fordel for både oss, opplæringskontorene, bedriftene og lærlingene. Den sentrale ungdomskonferansen mener at opplæringskontorene må styrkes for å ha tettere oppfølging med lærlingene, og jobbe for en standardisert oppfølgingsplan slik at de blir tilstrekkelig ivaretatt.

Det finnes i dag gode tilbud til personer uten yrkesfaglig utdanning. Det å ta et internt kompetansebevis på bedriften, er en mulighet som mange velger. Med dette kompetansebeviset stiger man i lønn uten å ta selve fagbrevet, men når man bytter jobb vil ikke dette beviset lengre være gyldig. Det er mange som velger denne muligheten i stedet for å gå gjennom prosessen for et fullverdig fagbrev. Den sentrale ungdomskonferansen vil påpeke tryggheten et fagbrev har i motsetning til et kompetansebevis.

Etter en lang skoledag kan elevene få en negativ innstilling til skolen, fordi mengden lekser en elev får kan påvirke elevenes sosiale liv og fritidsaktiviteter. Lærere er personer som har utdannet seg for å videreføre kunnskap til vår fremtid. Vi kan ikke forvente at alle foreldre har lik mulighet til å kunne bistå barnet med lekser. Dette fører til et klaseskille. Den sentrale ungdomskonferansen mener at det skal jobbes politisk for å innføre leksefri skole i hele Norge.

Boligpolitikk

Det å kjøpe sin egen bolig er den beste investeringen vi kan gjøre, men fremdeles er det vanskelig for dagens førstegangskjøpere å komme seg inn på boligmarkedet. En av grunnene til dette er at boligprisene har økt mer enn lønningene, og mange sliter derfor med å spare opp tilstrekkelig egenkapital til å kjøpe sin egen bolig. I dag er egenkapitalkravet på 15 prosent. Den sentrale ungdomskonferansen mener at man må se på om kravet til 15 prosent egenkapital er realistisk, og i tillegg komme opp med tiltak som vil senke boligprisene i Norge. Et eksempel kan være at boliger skal selges med minst mulig fortjeneste, og at man setter opp rentene på de boliglånene huseiere selv ikke bor i. Dette kan også være med på å gjøre det mindre attraktivt å eie flere boliger, og flere vil ha muligheter til å kjøpe sin egen bolig. Kommunene bør også bygge offentlige boliger som selges til private førstegangskjøpere uten profitt.

Et annet problem flere førstegangskjøpere er utsatt for, er at mange boliger og leiligheter selges til personer som har forkjøpsrett i forskjellige boligbyggelag. Dette mener vi er en urettferdig ordning for de som ønsker å komme seg inn på boligmarkedet og burde gjøres noe med. Flere kommuner burde også innføre "leie-til-eie" avtaler for førstegangskjøpere. På denne måten vil man kunne betale inn egenkapital i leieperioden, og deretter ha mulighet til å kjøpe boligen eller leiligheten man leier. Dette vil gjøre det lettere for førstegangskjøpere uten egenkapital å komme seg inn på boligmarkedet.

Behovet for studentboliger har økt drastisk de siste årene. Studentboligsatsingen har satt som mål at 20 prosent av alle studenter skal kunne få muligheten til å bo i en studentbolig. Dessverre bygges det ikke nok boliger for at dette målet skal kunne realiseres i nærmeste fremtid. Fellesforbundet må være synlig og påse at dette følges opp av regjeringen, som selv har innført denne satsingen. Med flere boliger for studenter vil man kunne sikre en lavere leiepris for de som tar videreutdanning og er hardt presset økonomisk, enn de leieprisene som er på det private leiemarkedet.

Solidaritet

Fagbevegelsen er under et stadig press, og nå er det viktigere enn noen gang at alle organiserte står sammen og styrker fagbevegelsens kamp for et seriøst arbeidsliv. Dersom enkelte bransjer ikke klarer å presse gjennom kravene sine, skal det være en selvfølge at fagforeningskamerater stiller solidarisk opp gjennom streik og aksjoner. Det er også viktig at den norske fagbevegelsen jobber for å knytte sterkere bånd til den nordiske og internasjonale fagbevegelsen. Mange av utfordringene vi har i Norge i dag, er også utfordringer i andre land. Den sentrale ungdomskonferansen mener at Fellesforbundet må pleie og videreutvikle samarbeidsplattformene vi har med våre søsterforbund i andre land.

Fellesforbundet må tydelig vise at vi ikke godtar okkupasjon og undertrykkelse. Vi mener det er viktig at vi har et bevisst forhold til hvilke selskaper pensjonsfondet investerer i. Fellesforbundet skal ikke godta at Norge får profitt på andres lidelse og undertrykkelse! I verden i dag er det mange matvarer og produkter som blir produsert eller dyrket i konfliktområder, eller under svært kritikkverdige forhold. Det er viktig at det blir utarbeidet en liste eller et register der det fremkommer hvilke produkter og råvarer man burde unngå å kjøpe. Oppslagsverket burde også inneholde en liste over etisk riktig råvarer man kan kjøpe som et alternativ. Den sentrale ungdomskonferansen mener også at vi må støtte oppunder organisasjoner og tiltak som anerkjenner og hjelper til i okkuperte landområder, som for eksempel Den internasjonale Afrin-dagen, Palestinakomiteen og Norsk Folkehjelp.

Vi som forbrukere må få et mer bevisst forhold til hvilke produkter vi velger å kjøpe. Når vi handler rimelige varer på nettet eller i butikk, burde vi tenke nøye gjennom "jakten" på det billigste alternativet. Vi må stille oss kritiske til hvor og hvordan produkter blir fremstilt, og under hvilke forhold dem som lager dette jobber under. Vi kan ikke godta at vi kjøper produkter fremstilt på fabrikker med elendig arbeidsforhold, eller fabrikker som bruker barnearbeid.

Det er viktig å delta i diskusjoner på sosiale medier og ta til motmæle mot falske nyheter. Vi kan ikke godta at nettsider som Human Rights Service og Resett skal spre usannheter. Vi må begrunne våre argumenter og motsvar med fakta, vi kan ikke lenger "sitte på gjerdet" og godta at høyreekstreme meninger blir "normalen" i kommentarfelt og blant våre stortingsrepresentanter.

Helse, miljø og sikkerhet

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) omfatter en rekke lover, regler og tiltak som skal forebygge skader, sikre klimavennlige løsninger, øke trivsel og sikre et sunt arbeidsmiljø. Arbeidsulykker kan forekomme når som helst i løpet av arbeidslivet. Ulykkene kan ha store konsekvenser ikke bare for den involverte, men også for familie, venner, arbeidsgiver og samfunnet. Årlig skjer det store ulykker på arbeidsplassene i Norge. Det er flere årsaker til dette som risikofylt arbeid, språkvansker på arbeidsplassen og mangel på riktig bruk av verneutstyr. Det må derfor stilles krav til bedrifter som velger å ta inn utenlandsk arbeidskraft som ikke behersker norsk eller engelsk. Det er ekstremt viktig at bedrifter sørger for at ansatte kan kommunisere på en god og tydelig måte.

Arbeidsmiljøet blir påvirket av hvordan vi behandler hverandre, et dårlig arbeidsmiljø kan føre til mistrust som kan gå psykisk og fysisk utover en kollega. Ofte handler det om at man ikke skjønner at andre blir påvirket av det som blir sagt, og alt er ikke sagt med en vondt hensikt. Det skal være nulltoleranse for mobbing og trakassering på arbeidsplassen, vi må si fra når vi ser at noen blir mobbet på jobb. Vi må ta vare på alle ansatte på arbeidsplassen, og det skal ikke være slik at nyansatte og lærlinger skal føle seg presset til å gjøre oppgaver som de ikke behersker. Vi må styrke HMS-kulturen fra skolen og videreføre det ut i arbeidslivet.

I dagens skiftende arbeidsmarked er det et bredt mangfold i arbeidsstokken, blant annet kolleger av utenlandsk opprinnelse og personer med andre religioner. Vi ønsker også flere kvinner inn i mannsdominerte yrker. Det skal være en selvfølge at fra prosjektets start skal det være brakke- og skifteforhold som er tilrettelagt med gode garderobeløsninger for begge kjønn, og en enkel tilkomst til oppholdsrom. Tilretteleggingen må også omfatte et bredere utvalg av klær og verneutstyr. Klær og utstyr i herremodell passer ikke en gjennomsnittlig kvinnekropp. Dette resulterer ikke bare i ubehag pga. dårlig passform, utstyret beskytter heller ikke kroppen eller forebygger skader slik det er ment. Det må derfor være et krav at bedrifter stiller med utstyr som er tilpasset alle.

Ordningen med regionalt verneombud (RVO) bør styrkes så disse får bedre mulighet til å besøke arbeidsplasser i distriktene. Den sentrale ungdomskonferansen mener at det må ses på en utvidelse av dagens ordning, slik at den kan bli tilgjengelig i enda flere bransjer enn det som finnes i dag. Fellesforbundet har mange bransjer som har store utfordringer når det gjelder HMS, disse burde hatt en bedre løsning på gjennomføring av HMS-kontroll for å redusere risikoen på arbeidsplassen.

Årlig oppstår det situasjoner på arbeidsplasser hvor liv og helse står i fare. For å forebygge at farlige hendelser oppstår må det gis opplæring i risikoanalyse. Hvis situasjoner oppstår er det viktig at ansatte vet hvordan man skal forholde seg og har nødvendig kunnskap om livreddende førstehjelp. Den sentrale ungdomskonferansen mener at alle arbeidstakere skal gjennomføre et kurs om dette på bedriften de er ansatt.

Vi oppfordrer alle bedrifter og tillitsvalgte til å inngå en avtale med AKAN.

Forkortelser:

ADK: Administrativt distriktskontor
AML: Arbeidsmiljøloven
AU: Arbeidsutvalg
BSU: Boligsparing for ungdom
DSUK: Den sentrale ungdomskonferansen
DSU: Det sentrale ungdomsutvalget
FF: Fellesforbundet
FUMS: Fellesforbundets Ungdomsmesterskap
LM: Landsmøte
LO: Landsorganisasjonen

Ordforklaring:

Bemanningsbyrå: En bedrift som driver utleie av sine egne ansatte, du er dermed ikke ansatt i bedriften du utfører arbeid i.

Egenkapitalkrav: Er et krav om kapital til deg som skal låne penger i banken, som du må inneha før du får låne penger.

Fagforeningslingo: Fagforeningsuttrykk/språk/egne ord

Fane 2: Medlemsregisteret til Fellesforbundet

Konkurransetsetting: Konkurransetsetting betyr at offentlige tjenester utlyses i konkurranse - ofte kalt anbud - slik at andre, private, ideelle organisasjoner eller kommersielle aktører kan konkurrere om driften av tjenestene. Noen ganger er også offentlige virksomheter med i konkurransen.

Null-prosent kontrakt: Kontrakter hvor du er fast ansatt i et bemanningsbyrå uten en fastsatt prosentstilling, og ikke har betalt mellom oppdrag.

Organisasjonsoffensiv: Et ord som brukes som en beskrivelse av og jobbe med rekruttering i organisasjonen, spesielt rettet imot yrker med lav organisasjonsgrad.

Utleieinvestor: en som investerer i boliger for å leie dem ut

Velferdsordninger: sosialpolitiske ordninger, som alders- og uførepensjon, arbeidsledighetstrygd og sosialstøtte, helse- og omsorgstjenester, som sykehus og aldershjem, utdanningsinstitusjoner som skoler og universiteter, familiepolitiske ordninger som barnetrygd, foreldrepermisjon og barnehager.

Allmenngjøring (av tariffavtaler), ref. Lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. Betyr at deler av overenskomstens bestemmelser som går på lønns- og arbeidsvilkår blir fastsatt gjennom forskrift, slik at ingen arbeidstakere som arbeider under det området som er allmenngjort skal ha dårligere vilkår enn det forskriften fastsetter. Det gjelder alle arbeidstakere, uavhengig av nasjonalitet og type arbeidsgiver, organisert eller uorganisert. Selvstendig næringsdrivende er ikke omfattet av et allmenngjøringsvedtak. Det er LO som på vegne av forbundene kan fremme krav om allmenngjøring til en offentlig nemnd (Tariffnemnda). Det er så Tariffnemnda som eventuelt vedtar en forskrift om en allmenngjøring.

Fellesoppgjør Tarifforhandlinger som foregår ved at flere forbund forhandler i fellesskap. Avstemningene over resultatet skjer samlet. Se også samordnet oppgjør.

Forbundsvis oppgjør Det enkelte forbund forhandler med sine tariffpartnere om revisjon av de enkelte overenskomster ut fra fullmakter og retningslinjer fastsatt av LOs representantskap.

Samordnet oppgjør Tarifforhandlinger som foregår dels ved at LO forhandler samlet for alle tilsluttede forbund om generelle krav, dels ved at forbundene forhandler om spesielle saker i sine avtaler. Avstemning over resultatet er som regel felles, men kan skje forbundsvis.

Frontfaget Det norske systemet for lønnsdannelse bygger på frontfagsmodellen. Modellen innebærer at konkurranseutsatt industri forhandler først, og at resultatet lager en norm som etterfølgende tariffområder følger. Resultatet i frontfagsforhandlingene har derfor stor betydning for nivået på lønnstillegg for det øvrige arbeidslivet. Frontfaget består av Fellesforbundets Industrioverenskomst på arbeidstakersiden og Norsk Industri på arbeidsgiversiden. Resultatet av forhandlingene i frontfaget legger altså en ramme for de etterfølgende forhandlingene for både øvrige overenskomster i Fellesforbundet og andre forbund og hovedorganisasjoner. Se også ramme.

Lockout Utestegning. Å stenge de ansatte ute fra bedriften. Et kampmiddel som arbeidsgiverne kan bruke i forbindelse med tariffoppgjør.

Lokal avtale (særavtale) En avtale mellom bedriftsklubb og bedrift som kommer i tillegg til en landsomfattende tariffavtale.

Lokale forhandlinger Forhandlinger mellom den enkelte bedrift og bedriftsklubben om saker som Hovedavtalen gir adgang til å regulere ved stedlige avtaler. De fleste tariffavtaler gir den enkelte bedriftsklubb rett til å forhandle om lønnstillegg utover det som bestemmes i den sentrale tariffavtalen.

Mellomoppgjør Normalt varer en tariffavtale i to år og har en bestemmelse om regulering av lønnsatser etter et år. Forhandlingene i et slikt mellomoppgjør skjer ut fra rammene fastsatt i hovedoppgjøret.

Minstelønn En nedre lønnsgrense som garanteres i tariffavtalen mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Ingen som omfattes av tariffavtalen, skal kunne lønnes lavere enn minstelønn.

Overenskomst/Tariffavtale Skriftlig avtale mellom arbeidstakerorganisasjon og arbeidsgiverorganisasjon eller en enkeltarbeidsgiver om lønns- og arbeidsvilkår. Overenskomster gjelder vanligvis for 2 år.

Reallønn Verdien av lønnen korrigert for prisutviklingen.

Samordnet oppgjør Tarifforhandlinger som foregår dels ved at LO forhandler samlet for alle tilsluttede forbund om generelle krav, dels ved at forbundene forhandler om spesielle saker i sine avtaler. Avstemning over resultatet er som regel felles, men kan skje forbundsvis.

Bruttonasjonalprodukt (BNP) Verdien av alt som produseres i et land i en viss periode, vanligvis et år, og omfatter verdiskapingen i all næringsvirksomhet, offentlig forvaltning og ideelle organisasjoner.

Avtalefestet pensjon (AFP) er en tariffbasert pensjonsordning for ansatte i privat sektor. Ytelsen er livsvarig og kan tas ut fra du fyller 62 år, forutsatt at du oppfyller vilkårene i AFP-vedtektene. ... AFP er enkelt sagt arbeidslivets pensjonsordning for de som står i arbeid til de har fylt 62 år eller lenger.

Obligatorisk tjenestepensjon (OTP) En lovfestet ordning som skal være innskuddsbasert eller ytelsesbasert. Gjelder ifra fylte 20 år etter 1 G og er på 2% av grunnlønn.

